

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt alperes ellen házasság felbontása, házastársi közös vagyon megosztása és ajándék visszakövetelése iránt a Mátészalkai Városi Bíróságnál 6.P.20.250/2007. számon megindított és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságnak 2.Pf.20.946/2008/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 31. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget,

az államnak pedig - külön felhívásra - 90.000 (kilencvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében az alperessel kötött házasságának felbontását, valamint - többek között - az alperes annak tűrésére való kötelezését kérte, hogy az ő-i 233 helyrajzi szám alatt felvett, „lakóház, udvar és gazdasági épület” elnevezésű, természetben Ő., R. út 107. szám alatt fekvő ingatlannak az alperes tulajdonában álló 2935/5865 részilletősége - a Ptk. 582. § (3) bekezdése alapján - ajándék visszakövetelésének jogcímén az ő nevére nyerjen bejegyzést az ingatlan-nyilvántartásba.

Az alperes a házasság felbontását nem ellenezte, az ajándék visszakövetelése jogcímén előterjesztett kereseti kérelemnek azonban az elutasítását kérte és viszontkeresettel élt az általa tételesen felsorolt ingóságok közös vagyoni jellegének a megállapítása iránt.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a peres felek 1996. augusztus 3-án kötött házasságát felbontotta, megállapította az ítéletének rendelkező részében tételesen felsorolt vagyontárgyak felperesi különvagyoni jellegét, a felperes ajándék visszakövetelése iránt előterjesztett keresetét, valamint az alperes házastársi közös vagyon megosztására irányuló viszontkeresetét pedig elutasította.

Az ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a peres felek diákkoruk óta ismerték egymást, a jelenlegi házasság mindkettejüknek a második házassága, amelyből gyermek nem származott.

A felek az együttélésüket a felperes kizárólagos tulajdonában álló K., T. út 8. szám alatti ingatlanban kezdték meg. Ezt az ingatlant a felperes a 2004. április 6-án kelt adásvételi szerződéssel 4.000.000 forint vételár ellenében eladta, majd ezt követően, a 2004. április 30-án kelt adásvételi szerződéssel 1.800.000 forint vételár ellenében közösen vásárolták meg a felek a közös tulajdonukban álló Ó., R. út 109. szám alatti - perbeli - ingatlant, amely az utolsó közös lakásukul szolgált.

A felek házaselete kezdettől fogva nem volt harmonikus, mert a felperes már az első napon annyira leittasodott, hogy az alperest hazaküldte N-ra. Ezt követően felek az életközösséget helyreállították, de a házasságuk nem váltotta be egyik félnél sem a hozzá fűzött reményeket. A felperes italozott, ilyenkor durva és agresszív volt az alperessel szemben, kifogásolta azt, hogy az alperes látogatja a Romániában élő lányát - különösen a lánya gyermekének halálát követően, az alperes távollétében pedig a házastársi hűséget sértő magatartást is tanúsított.

2006. június 16-án vagy 17-én az alperes Sz-be ment az 50. éves érettségi találkozóra, majd a hazatérése után rendbe tette a lakást és arra lett figyelmes, hogy az ittas állapotú felperes durván kiabálva jön a kertből és valakivel telefonon beszél. Ezt követően előbb sértegetni kezdte az alperest, majd seprűvel ütlegelte őt egészen az utcáig, ezért az alperes a T.Zs-né nevű szomszédjához menekült, nála töltötte az éjszakát, majd hazautazott N-ra. Az alperes eltávozásával a felek életközössége végleg megszakadt és a felperes rövidebb időre más nővel lépett élettársi kapcsolatra.

1997. január 28-án az alperes nyugellátásának összege 28.000 forint, a felperesé pedig 10.000 forint volt, amelyen felül rendszeres jövedelmük származott az alperes által kimosott használt befőttes üvegeknek, valamint Németországból behozott használt bútoroknak és elektromos cikkeknek a N., Sz., T. és más romániai környező városok piacain történő értékesítéséből is.

Az így megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta azt, hogy a felek házaselete a felperes házastársi hűséget sértő, italozó és ittas állapotban az alperessel szemben tanúsított tettlegességig fajuló durva, agresszív magatartása miatt teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott, ezért a házasságukat a Csjt. 18. § (1) bekezdése alapján felbontotta.

A felülvizsgálattal támadott körben alaptalannak találta az elsőfokú bíróság a felperes ajándék visszakövetelése iránt előterjesztett keresetét. A bizonyítási eljárás adatai alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Ő., R. út 109. szám alatti ingatlan magvásárlásakor a felperes annak 1/2 tulajdoni hányadát nem ajándékba adta az alperesnek, hanem azt ismerte el, hogy a közös vagyon gyarapításában az alperes is közreműködött. A kihallgatott tanúk vallomása ugyanis alátámasztotta az alperes azon tényállítását, hogy az említett jövedelemkiegészítő tevékenységben az alperes maga is részt vett, és bár az alperes az ebből eredő jövedelem általa állított évi 800.000 - 1.000.000 forintos összegét nem tudta bizonyítani, azt a felperes maga sem vitatta, hogy a piacolásból a feleknek évi 100.000 forint jövedelme származott.

Nem eredményezhetett volna azonban kedvezőbb határozatot a felperesre nézve az ajándékozás tényének a bizonyítottsága sem. A felperes által hivatkozott Ptk. 582. § (3) bekezdése alapján ugyanis az ajándékozó az ajándékot, vagy az ajándék helyébe lépett értéket akkor követelheti vissza, illetve akkor követelheti, ha az a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékot adta, utólag véglegesen meghiúsult és e nélkül az ajándékozásra nem került volna sor. A Legfelsőbb Bíróság PK 76. számú állásfoglalása értelmében viszont nem követelhető vissza az ajándék, illetőleg nem követelhető az ajándék helyébe lépett érték, ha az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés meghiúsulását az ajándékozó, illetőleg annak felróható magatartása okozta, akire tekintettel az ajándékozás történt, mert a Ptk. 4. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat.

A felperes az ajándék visszakövetelésének okát abban jelölte meg, hogy az ajándékozásra abban a téves feltevésben került sor, hogy a felek házassága tartós lesz, ez a feltevése azonban utóbb tévesnek bizonyult. A per adatai szerint a felek házaséletének felbomlása, és ezáltal a felperes ajándékozásra indító feltevéseinek a meghiúsulása kizárólag a saját felróható magatartására vezethető vissza, ezért alapítottnak az ajándék visszakövetelésének nincs helye.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezéssel élt annak részbeni megváltoztatása és az ajándék visszakövetelése iránti keresetének helyt adó határozat hozatala iránt.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett rendelkezésének a helybenhagyását kérte.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helyben hagyta azzal, hogy kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra -

168.000 forint kereseti- és fellebbezési illetéket, valamint az alperesnek 15 napon belül 20.000 forint másodfokú perköltséget.

A döntését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a peres felek házasságának megromlásához vezető tények, körülmények vonatkozásában a tényállást helyesen állapította meg, és helytállóan jutott arra a következtetésre is, hogy a peres felek házasságának megromlását, valamint a házassági életközösségük megszakadását kizárólag a felperes, felróható magatartásával idézte elő.

Ebben a körben a felperesnek a bizonyítékok első bírói mérlegelését támadó fellebbezési érvelése nem helytálló. A rendelkezésre álló peradatok ugyanis a felperesnek az alperessel szemben tanúsított durva, agresszív, esetenként tettelegességig fajuló magatartását kellően alátámasztották, mint ahogyan az a tény is bizonyított, hogy a házassági életközösség megszakadásának napján a felperes tettelegesen bántalmazta az alperest, és az utolsó házastársi közös lakás elhagyására szólította őt fel.

Annyiban helytálló ugyan a felperes fellebbezési érvelése, hogy a bizonyítékok értékelésének eredményét az ítélet indokolása teljes körben nem tartalmazza, az elsőfokú bíróság mérlegelésének az eredményét meghatározó, az ítélet indokolásában kifejtett indokok azonban helyesek.

A lefolytatott bizonyítás adatainak szembeállítása, illetve összehasonlítása mellett is helytállóak azonban az első fokú ítéletnek a felperes által kifogásolt ténymegállapításai, és az azokból levont első bírói következtetések.

Tévesnek ítélte a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azt a jogi álláspontját, mely szerint a felperes az alperesnek az ingatlan adásvételi szerződésben való vevőkénti szerepeltetésével és a szerződés alapján az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadának megszerzésével valójában az alperesnek a házastársi közös vagyon gyarapításában való részvételét ismerte el.

Az alperes ugyanis a per kezdeti szakaszában tett személyes előadásában beismerte, hogy az Ö., R. u. 17. szám alatti ingatlan vételára teljes egészében a felperes különvagyonát képező k-i lakóingatlan korábbi értékesítéséből befolyt eladási ár felhasználásával került kifizetésre, a becsatolt adásvételi szerződés és tulajdoni lap másolat viszont a Pp. 196. § (1) bekezdése szerint teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a peres felek az ingatlant ennek ellenére úgy vásárolták meg, hogy az vétel címén az 1/2 - 1/2 arányú közös tulajdonukba került, míg a felek előadása szerint a felperes a különvagyonából vásárolt ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát „ráíratta” az alperesre.

A következőketes bírói gyakorlat az ilyen esetet ajándékozásnak tekinti (BDT 2005/1204.), ezért a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes a különvagyonát képező ingatlan eladásából származó vételárból a perbeli ingatlan vételárának 1/2 részét az alperesnek ajándékozta, és ennek folytán került vevőként az adásvételi szerződésbe 1/2-1/2 arányban a felperes, illetőleg az alperes megszerzése.

Ennek ellenére is egyetértett a másodfokú bíróság az első fokú bíróság álláspontjával abban, hogy a felperesnek a Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapított ajándék visszakövetelése iránti kereseti kérelme - a Legfelsőbb Bíróság PK 76. számú állásfoglalásának 5./ pontjában és a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel - alaptalan.

Az utóbbi törvényhely alapelveként megfogalmazott rendelkezése folytán ugyanis az ajándékozó nem juthat ahhoz az előnyhöz, hogy a vagyonából már kiesett értéket visszaszerezze, ha a feltevés megghiúsulását felróható magatartásával saját maga idézte elő.

Márpedig a peres felek házasságának megromlásában felróható magatartásával kizárólag a felperes hatott közre, Megállapítható tehát, hogy a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékozó felperes az ajándékot adta, utóbb ugyan véglegesen megghiúsult, a feltevés megghiúsulását azonban az ajándékozó felperes felróható magatartása okozta.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt annak részbeni megváltoztatása és - az ajándék visszakövetelése iránti keresetének helyt adva - az alperes annak tűrésére való kötelezése iránt, hogy az ő-i 233. hrsz. alatt felvett 5865 m² területű, lakóház, udvar és gazdasági épület megjelölésű, természetben Ó., R. u. 109. szám alatti ingatlan vonatkozásában az alperes 20932/5865 arányú tulajdonjoga törlésre, a felperes tulajdonjoga pedig bejegyzésre kerüljön ajándék visszakövetelése jogcímén.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet általa sérelmezett rendelkezésének az alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módja a Pp. 206. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 4. §-ának (4) és 582. §-ának (3) bekezdését sérti.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélethatályban tartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős

ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A jogerős ítélet a felülvizsgálattal támadott körben a peres felek egymással ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk egymásnak ugyancsak ellentmondó vallomásának, valamint a becsatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt főszabályának, a helyes alkalmazásával értékelték a perben eljáró bíróságok a felperes terhére mindazon tények bizonyítatlanságának a következményeit, amelyek vonatkozásában a felperesnek állott érdekében az, hogy az alperes tagadásával szemben a saját tényállításait a bíróság valóban fogadja el.

Sem okszerűtlennek, sem logikailag ellentmondónak nem minősíthető a bizonyítékok értékelése önmagában azért mert a rendelkezésre álló peradatok az első- és másodfokú bíróság által egymással egyezően megállapított tényállástól eltérő mérlegelésre is alapot adhatnak.

Alaptalanul hivatkozik a felperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a felek házasságának megromlásában mindkét fél magatartása egyaránt közrehatott volna azért, mert a felperes a maga részéről nehezen, illetve egy idő után már nem tudta tolerálni az alperes rendszeres Romániában való tartózkodását és a háztartási teendők általa való elhanyagolását, az alperes pedig nem tudta tolerálni a felperes vásároló tevékenységét, azt az elvárását, hogy a fizikai munkában neki magának is részt kell vennie, és azt sem, hogy időnként egy-két pohár bort elfogyaszt.

A Csjt. 24. §-a szerint a házastársak hűséggel tartoznak egymásnak és egymást támogatni kötelesek.

A felperesnek a házasságkötéskor számolnia kellett, és nyilvánvalóan számolt is azzal, hogy - a kizárólag a házasságkötésre tekintettel Romániából Magyarországra áttelepülő - alperes a családjával való kapcsolattartás és a romániai lakásával kapcsolatos ügyintézés végett rendszeresen visszajár majd N-ra látogatóba, az pedig nem csupán erkölcsi, hanem a Csjt. idézett rendelkezéséből folyó kifejezett jogi kötelessége is lett volna, hogy az alperes 16 éves unokájának a halálával és a lánya idegállapotának - a gyermeke elvesztésére visszavezethető - megromlásával összefüggésben az alperes iránt megértést és együttérzést tanúsítson. Különösen indokolatlan volt az ezzel

összefüggő toleranciájának a hiánya akkor, amikor a per adatai szerint korábban maga is Romániából települt át Magyarországra, és az életközösség ideje alatt oda maga is rendszeresen visszajárt különböző ingóságok piacokon történő értékesítése végett, az alperes ismerőseinél különböző árucikket tárolt és az alperest rendszerint maga hozta haza Romániából.

A felperes az általa kihallgatni kért tanúk vallomása szerint állítólag valóban panaszkodott arra, hogy az alperes rendszeresen tölt hosszabb időt Romániában, arra utaló adat azonban a perben nem merült fel, hogy ezzel összefüggésben a felek között nézeteltérésekre került volna sor. A felperes csupán állította, de nem bizonyította, hogy az alperes a háztartást elhanyagolta volna, azt a tényállítást pedig a per adatai kifejezetten cáfolják, hogy az alperes a fizikai munkavégzésben nem vett volna részt, hiszen a kihallgatott tanúk vallomása szerint a felek által árusított üvegeket az alperes maga mosta ki, és rendszeresen részt vett a piaci értékesítésben is. A felperes italozását ugyanakkor az alperes okkal kifogásolhatta, hiszen az - annak mértékétől függetlenül - bizonyítottan az alperessel szembeni - bűncselekménynek minősülő - tettelegességekig fajuló, durva, agresszív viselkedéssel párosult, a felperes házastársi hűséget sértő magatartásával szembeni alperesi „tolerancia” pedig ilyen felperesi magatartás mellett nyilvánvalóan el sem várható.

Arra pedig a Legfelsőbb Bíróság már számos eseti döntésében rámutatott, hogy nem tekinthető a megállapított tényállás iratellenesnek akkor, ha egyes bizonyítékokkal ellentétes ugyan, de azt más bizonyítékok kellően alátámasztják.

A Pp. 270. § (2) és 275. § (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

II. A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás alapján a Ptk. 4. §-a (4) és 582. §-a (3) bekezdésének, valamint a Legfelsőbb Bíróság PK 76. számú állásfoglalásának a helyes alkalmazásával járt el az első- és másodfokú bíróság is akkor, amikor - a jogerős ítélet részletesen kifejtett helyes indokai alapján - a felperes ajándék visszakövetelése iránt előterjesztett keresetét elutasította.

A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet - a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 254. § (3) bekezdése

alapján az érdemi döntés helyes indokaira is utalva - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint az It. 74. § (3) bekezdésére tekintettel irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek, valamint a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek a viseléséről.

Budapest, 2009. november 3.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő